

dat de zakelijk-karakteriseerende afbeelding der werkelijkheid, van wege de knappe teekenmethode meer lijkt dan ze is, dat ze niet is uitdrukking van een doordringende observatie der realiteit, maar een aanduiding van wat, oppervlakkig gezien, daaraan valt waar te nemen. Men kan tegenwerpen, dat Van Konijnenburg geen naturalist is. Maar Michel Angelo en andere kunstenaars van den grooten stijl, waren dat wèl — overeenkomstig hun geestesgesteldheid, hun opvattingen van het Schoone, was hun opmerkzaamheid voor de teekenen van leven en waarheid.

Het idealisme, of het streven naar het verhevene, waarmee de kunst van Van Konijnenburg als met een statigen mantel omhangen is, wendt zich steeds meer van het aardsche af, zoowel in het idealiseeren der gedaantevormen, als met de keus van het onderwerp. Echter, in een vroegere groote teekening van een boer met een varken in een hof, is meer houding en grootheid van teekening dan in de diepzinnig bedachte compositie: „de Gedrevenen”. De ideaalvorm van schoonheid in die twee zwevende naakte menschenfiguren beantwoordt hier werkelijk aan de banale begrippen van het „beeld-schoone” — het schoone, dat niet volkomener kan uitgedacht worden. (Het schoonste uit het schoone dient gekozen, volgens de theorie van de *Lairesse*).

De kunst van Van Konijnenburg werd wel als die der Bezinning geprezen — een heilzame en hoognoodige reactie op zooveel redeloos en flodderig schilderbedrijf. Wanneer het echter is en steeds meer wordt een zich bezinnen op de Bezinning, moet er uit ontstaan, of dood-geboren worden: een kunstige kunst — een zelfgenoegzaam kunst-maken. Maar, alleen zalig zijn: de eenvoudigen van geest . . . want zij zullen de zielsdrift kennen.

Geestelijke beschaving of ideëele ontwikkeling door studie der klassieken, is ongeveer als technische bekwaming door 't copiëeren van oude schilderijen. Al is, in 't laatste geval, de vaardigheid in penseelvoeren nog zoo groot geworden, er zal toch eens naar de natuur moeten worden geschilderd — en dan mogelijk aanvankelijk meer geknoeid. Anders zou er aan een bepaalde manier (van anderen) worden vastgeraakt en kon eindelijk ook alle kleurleven in de werkelijkheid toebereid gaan schijnen naar het kleurenrecept, waarmee de copiïst zich vertrouwd maakte uit die navolgenswaardige oude schilderkunst!

Zoo kwam naar aanleiding van deze tentoonstellingen, bij alle erkenning van de reeds aangeduide kwaliteiten (of daarom juist) de overweging bij mij op, of het niet hoog tijd werd, dat Van Konijnenburg met verzaking van zijn kieskeurig-esthetische aspiratie's, met minder vertoon van bezonnenheid en zonder verder najverig om te zien naar de toonbeelden van hooge Kunst uit het verleden, zich leergierig naar de natuur ging wenden, om daar te zoeken naar de schoonheidswetten die, eindeloos-afwisselend, ten oorsprong waren aan alle kunstverschijning, onverschillig